

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ตำบลบ้านตะโก
อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์*

Management Efficiency of the Saving Group for Production in Ban
Tako Subdistrict, Huai Rat District in Buriram Province

ฐาปนกร ทองทิพย์, สถาพร วิชัยรัมย์ และธัญญรัตน์ พุทธิพงษ์ชัยชาญ
Tapakorn Tongtip, Sathaporn Wichairam and Thanyarat Putthipongchaichan
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: 660426070002@bru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับสภาพการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 2) เปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจำแนกตามแต่ละหมู่บ้าน 3) ศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 6 หมู่บ้าน จำนวน 237 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .89 และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ประธานและเลขานุการกลุ่มออมทรัพย์ จำนวน 12 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐาน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบ้านตะโก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.26) โดยเรียงค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดองค์กร ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.41) ด้านการอำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.40) ด้านการบริหารบุคลากร ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.46) ด้านการควบคุม ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.33) และด้านการวางแผน ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.40)

*ได้รับบทความ: 7 กันยายน 2567; แก้ไขบทความ: 19 ธันวาคม 2567; ตอรับตีพิมพ์: 21 ธันวาคม 2567
Received: September 7, 2024; Revised: December 19, 2024; Accepted: December 21, 2024

2. ผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบ้านตะโก จำแนกตามแต่ละหมู่บ้าน พบว่า กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบ้านตะโกแต่ละหมู่บ้าน มีประสิทธิภาพการบริหารจัดการไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน ที่ตั้งไว้

3. แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต พบว่า ด้านการวางแผน ควรวางแผนให้สอดคล้องกับความต้องการของสมาชิก ด้านการจัดการองค์กร ควรระบุหน้าที่และอำนาจในการตัดสินใจของแต่ละตำแหน่งให้ชัดเจน ด้านการบริหารบุคลากร ควรกระตุ้นให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการอำนวยการ ควรสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมความร่วมมือ การสื่อสารที่ดี และความรับผิดชอบร่วมกัน ด้านการควบคุม ควรระบุและประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในการดำเนินงาน

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ; การบริหารจัดการ; กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

Abstract

This research aimed to: 1) study the management status of savings groups for production; 2) compare the management efficiency of savings groups for production across different villages; and 3) explore recommendations for improving the management efficiency of savings groups for production. The study employed a mixed-methods approach. The sample consisted of 237 members of savings groups for production across six villages, selected through purposive sampling. Research tools included a questionnaire with a reliability coefficient of .89 and a semi-structured interview. The key informants were 12 savings group leaders and secretaries. Statistical analyses included percentage, mean, standard deviation, one-way ANOVA, and content analysis.

The results of the research found that:

1. The overall management efficiency of the savings groups for production in Ban Tako sub-district was rated at a high level ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.26). The highest to lowest scores were as follows: organizational structure ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.41), direction ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.40), personnel management ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.46), control ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.33), and planning ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.40).

2. A comparison of management efficiency across different villages in the Ban Tako sub-district showed no significant differences, leading to the rejection of the hypothesis.

3. Recommendations for improving management efficiency included: for planning, aligning plans with members' needs; for organizational structure, clearly defining roles and decision-making authority for each position; for personnel management, encouraging member participation in decision-making; for direction, fostering an organizational culture that promotes collaboration, effective communication, and shared responsibility; and for control, identifying and assessing potential risks in operations.

Keywords: Efficiency; Management; Production Saving Group

1. บทนำ

ปัญหาหนี้ครัวเรือนเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่เรื้อรัง ซึ่งปัจจุบันหนี้ครัวเรือนไทยอยู่ในระดับสูงขยายตัวมากขึ้น โดยพบว่า "คนไทยเริ่มเป็นหนี้เร็วขึ้น เป็นหนี้มากขึ้น และเป็นหนี้มากขึ้น" และสะท้อนว่าคนไทยจำนวนไม่น้อยกำลังติดอยู่ในวงจรหนี้ที่ส่วนหนึ่งมาจากการขาดวินัยและความรู้ทางการเงิน ปัญหาหนี้ครัวเรือนถึงแม้จะเป็นปัญหาระดับครัวเรือน แต่ในที่สุดก็จะส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งภาวะเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ รัฐบาลจึงมีนโยบายลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม สร้างโอกาสประชาชนเข้าถึงแหล่งทุนเพื่อประกอบอาชีพ และการส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่น จากการสถานการณ์ที่เป็นจริงของกองทุนในชุมชน พบว่ามีแหล่งทุนที่จะช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากจำนวนมาก (สำนักพัฒนาทุนและองค์การการเงินชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน, 2566, หน้า 2)

กรมการพัฒนาชุมชนดำเนินการส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มาตั้งแต่ พ.ศ. 2517 ริเริ่มโดยศาสตราจารย์ ดร.ยุวัฒน์ วุฒิเมธี อดีตอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน ได้เริ่มทดลองดำเนินการครั้งแรก เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2517 จำนวน 2 แห่ง คือ ตำบลข้าวมุง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ และตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นกองทุนชุมชนที่สำคัญ โดยกรมการพัฒนาชุมชนได้ส่งเสริมให้ประชาชนมารวมตัวกันออมเงินตามศักยภาพของตนเอง เพื่อนำผลกำไรไปพัฒนาและจัดสวัสดิการให้ชุมชน โดยยึดหลักคุณธรรม 5 ประการ ได้แก่ ซื่อสัตย์ เสียสละ รับผิดชอบ เห็นอกเห็นใจ และไว้วางใจ เรียนรู้การทำงานร่วมกันในรูปแบบ “กระบวนการกลุ่ม” ใช้ “สัจจะ ออมทรัพย์” เป็นเครื่องมือในการสร้างวินัยการออมของสมาชิก (กรมการพัฒนาชุมชน, 2564, หน้า 6)

ปัจจุบันมีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จำนวน 31,715 กลุ่ม สมาชิกกว่า 3 ล้านคน เงินสัจจะสะสมมากกว่า 31,000 ล้านบาท ทั้งนี้ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีการบริหารจัดการที่ดี มีความเข้มแข็ง คณะกรรมการมีศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้แก่กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตอื่นๆ ที่ยังไม่เข้มแข็ง ภายใต้แนวคิด “พี่สอนน้อง เพื่อนช่วยเพื่อน” เป็น “โรงเรียนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อ

การผลิต” 8 แห่ง และปี 2566 จัดตั้ง “ศูนย์เรียนรู้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต” 4 ศูนย์ ทั่วทุกภาค รวมถึงเป็นแกนหลักสำคัญในการขับเคลื่อน “ศูนย์จัดการกองทุนชุมชน” (ศจก.) จำนวน 1,645 แห่ง เพื่อบูรณาการกองทุนต่างๆ ในชุมชน แก้ไขปัญหาหนี้สิน ของครัวเรือน นำไปสู่การลดหนี้ ปลดหนี้แก้ปัญหาทางการเงิน ของครัวเรือนอย่างได้ผลดี (กรมการพัฒนาชุมชน, 2566)

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบ้านตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานจากสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอห้วยราช โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนให้สมาชิกประหยัดและออมเงินในรูปแบบเงินสัจจะ รวมถึงเข้าถึงแหล่งทุนเพื่อสนับสนุนในการประกอบอาชีพ และส่งเสริมให้สมาชิก มีประสบการณ์ในการบริหารและจัดทำเงินทุนด้วยตนเอง ปัจจุบันมีจำนวน 6 กลุ่ม มีสมาชิกรวม 237 คน มีคณะกรรมการบริหารมาจากคนในชุมชนโดยการคัดเลือกของสมาชิก ปัจจุบันมีเงินสัจจะสะสมรวม 1,830,210 บาท การดำเนินงานบางกลุ่มพบสภาพปัญหา การบริหารจัดการ การขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงาน และแหล่งเงินทุนไม่เพียงพอต่อความต้องการของสมาชิก (อรุณศรี ติมอนรัมย์, 2566)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบ้านตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อนำผลการศึกษามาไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา กลุ่มออมทรัพย์ให้มีความเข้มแข็งเป็นแบบอย่างการปฏิบัติที่ดีสำหรับชุมชนอื่นๆ ในการนำไปปรับใช้ตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ได้ โดยมุ่งหวังให้เกิดการพัฒนา และเพิ่มศักยภาพในการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ในอนาคต

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสภาพการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบ้านตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบ้านตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามแต่ละหมู่บ้าน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบ้านตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed methods research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการสำรวจ และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

โดยการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบ้านตะโก อำเภอยะหา จังหวัดบุรีรัมย์ โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง ที่เป็นหน่วยทั้งหมดในการศึกษา จำนวน 237 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 18 มิถุนายน 2566)

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ บุคลากรของคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตโดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ประธานและเลขานุการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบ้านตะโกแต่ละหมู่บ้าน โดยการคัดเลือกจากประสบการณ์ ความรู้และความเชี่ยวชาญ ได้จำนวน 12 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาสังเคราะห์ เพื่อสร้างเครื่องมือและปรับปรุงให้เหมาะสมกับพื้นที่ที่วิจัย จำนวน 50 ข้อ นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความสอดคล้องและความตรงเชิงเนื้อหา และประเมินค่าดัชนี ความสอดคล้องรายข้อมีค่าอยู่ระหว่าง 0.6 ถึง 1 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามชุดนี้มีคุณภาพ ในด้านความตรงของเนื้อหาในเกณฑ์ที่ยอมรับได้และทดสอบแบบสอบถาม (Try Out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด ได้ค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.89 แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นสูงสามารถใช้เก็บข้อมูลได้ และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยผ่านการตรวจสอบ ความสอดคล้องของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ได้ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 237 คน จากกลุ่มตัวอย่าง คือ สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบ้านตะโก จำนวน 6 หมู่บ้าน ได้แบบสอบถามซึ่งผ่านการตรวจสอบความสมบูรณ์ จำนวน 237 ชุด คิดเป็น 100เปอร์เซ็นต์ และแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัวกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 12 คน โดยการจดบันทึกและบันทึกเสียงให้ครบถ้วนตามคำถามการสัมภาษณ์ และวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อนำไปเรียบเรียงเป็นผลการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจัดกระทำข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และเชิงคุณภาพ ใช้การพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) นำข้อมูลมาตรวจสอบความสมบูรณ์ความถูกต้อง และนำมา จัดหมวดหมู่ตามประเด็นของการวิจัย เพื่อสะดวกต่อการวิเคราะห์ข้อมูล 2) สรุปข้อมูล จากเครื่องมือแต่ละประเภท 3) นำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงตามความมุ่งหมายของการวิจัย เชิงพรรณนาหลังจากที่มีการจัดกระทำข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาตรวจสอบ ความครบถ้วนแล้วจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์นำเสนอในรูปแบบพรรณนา และนำเนื้อหาที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิมาสังเคราะห์ เพื่อปรับปรุงแก้ไของค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

4. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบ้านตะโก อำเภอยะราช จังหวัดบุรีรัมย์ สามารถสรุปการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบ้านตะโก อำเภอยะราช จังหวัดบุรีรัมย์

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบ้านตะโก อำเภอยะราช จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามหลักการบริหารจัดการ 5 ด้าน (n = 237)

การบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	ระดับการบริหารจัดการ		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการวางแผน	3.64	0.40	มาก
2. ด้านการจัดองค์กร	3.90	0.41	มาก
3. ด้านการบริหารบุคลากร	3.84	0.46	มาก
4. ด้านการอำนวยความสะดวก	3.85	0.39	มาก
5. ด้านการควบคุม	3.82	0.33	มาก
รวมเฉลี่ย	3.81	0.26	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบ้านตะโก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.26) โดยเรียงค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดองค์กร ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.41) ด้านการอำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.40) ด้านการบริหารบุคลากร ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.46) ด้านการควบคุม ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.33) และด้านการวางแผน ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.40) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบ้านตะโก อำเภอยะราช จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามแต่ละหมู่บ้าน ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านการบริหารบุคลากร ด้านการอำนวยความสะดวก และด้านการควบคุม

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบ้านตะโก จำแนกตามแต่ละหมู่บ้าน

แนวประเด็นการศึกษา	ความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig.	แปลผล
ด้านการวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	0.780	5	0.156	0.996	0.421	ไม่แตกต่าง
	ภายในกลุ่ม	36.198	231	0.157			
	รวม	36.978	236				
ด้านการจัดองค์กร	ระหว่างกลุ่ม	0.442	5	0.088	0.531	0.753	ไม่แตกต่าง
	ภายในกลุ่ม	38.456	231	0.166			
	รวม	38.897	236				
ด้านการบริหารบุคลากร	ระหว่างกลุ่ม	0.602	5	0.120	0.567	0.725	ไม่แตกต่าง
	ภายในกลุ่ม	49.035	231	.212			
	รวม	49.636	236				
ด้านการอำนวยการ	ระหว่างกลุ่ม	0.238	5	0.048	0.307	0.909	ไม่แตกต่าง
	ภายในกลุ่ม	35.814	231	0.155			
	รวม	36.052	236				
ด้านการควบคุม	ระหว่างกลุ่ม	0.494	5	0.099	0.891	0.488	ไม่แตกต่าง
	ภายในกลุ่ม	25.637	231	0.111			
	รวม	26.131	236				
รวมเฉลี่ย	ระหว่างกลุ่ม	0.409	5	0.082	1.176	0.322	ไม่แตกต่าง
	ภายในกลุ่ม	16.081	231	0.070			
	รวม	16.490	236				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่ม ออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบ้านตะโก จำแนกตามแต่ละหมู่บ้าน โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบ้านตะโก ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบ้านตะโก 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการวางแผน พบว่า คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตควรวางแผนการทำงานให้สอดคล้องกับ ความต้องการของสมาชิก 2) ด้านการจัดการองค์กร พบว่า คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตควรระบุหน้าที่และอำนาจในการตัดสินใจของแต่ละตำแหน่งให้ชัดเจน 3) ด้านการบริหารบุคลากร พบว่า คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตควรกระตุ้นให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 4) ด้านการอำนวยการ พบว่า คณะกรรมการกลุ่ม ออมทรัพย์เพื่อการผลิตควรสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมความร่วมมือ การสื่อสารที่ดี และความรับผิดชอบร่วมกัน 5) ด้านการควบคุม พบว่า คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิตควรระบุและประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในการดำเนินงาน

5. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบ้านตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จากการศึกษาประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบ้านตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเพราะ การบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตให้มีประสิทธิภาพต้องเริ่มจากการวางแผนที่ชัดเจน โดยการกำหนดเป้าหมายและกลยุทธ์ที่เหมาะสม การจัดองค์กรมีโครงสร้างที่ชัดเจนและการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารบุคลากรมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะและสร้างแรงจูงใจในการทำงาน การอำนวยการมีการสื่อสารที่ดี มีการติดตามผลการทำงานอย่างสม่ำเสมอ ส่วนการควบคุมมีการใช้ข้อมูลในการประเมินผลและปรับปรุงกระบวนการเพื่อให้กลุ่มดำเนินงานได้อย่างยั่งยืนและประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพระมหาวิเศษ กนตธมโม (มั่งคั่ง) (2564, หน้า 175-176) พบว่า ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารสมัยใหม่ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยดังนี้ การควบคุม การนำ การวางแผน และการจัดองค์การตามลำดับ จำแนกตามรายด้านได้ดังนี้

1.1 ด้านการวางแผน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพราะการวางแผน เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ การจัดทำแผนปฏิบัติการระยะยาวในการลดต้นทุนการผลิต การนำรายได้จากดอกเบียการปล่อยเงินกู้ การจัดการและวางแผนเงินทุนสำรอง สมาชิกใช้เงินกู้ตรงตามวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรตดา ตาเสือ (2564, หน้า 56) พบว่า ด้านการวางแผน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตสามารถทำงานเสร็จก่อนกำหนดหรือภายในระยะเวลาที่กำหนด การวางแผนมีขั้นตอนการดำเนินงานเพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนสิ้นเปลืองทรัพยากรสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญพร อิงชาติเจริญ (2565, หน้า 96) พบว่า ด้านการกำหนดเป้าหมายและการวางแผนการทำงาน โดยภาพรวม

อยู่ในระดับมาก คณะกรรมการเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มได้คัดเลือกตัวแทนเพื่อเป็นคณะกรรมการ ในการวางแผนการดำเนินงาน มีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกก่อนการตัดสินใจ ได้จัดทำแผนการนำผลกำไรของกลุ่มไปจัดสรรตามระเบียบข้อบังคับของกลุ่มที่กำหนดไว้ อย่างไรก็ตามกลุ่มออมทรัพย์ยังมีความปัญหาและอุปสรรคในการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรคและโอกาสในการกำหนดปัญหาการจัดทำแผนในวางแผน ตลอดจนการแก้ไขปัญหาให้สมาชิกใช้เงินกู้ไม่ตรงวัตถุประสงค์ กลุ่มออมทรัพย์จึงมีการพัฒนาโครงการและกิจกรรมของกลุ่มอาชีพและสมาชิกทุกคน เพื่อพัฒนาให้สมาชิกสู่ระบบคนก้าวหน้า

1.2 ด้านการจัดองค์กร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพราะการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบของคณะกรรมการ การสรุปผลการปฏิบัติงานการประชุมของคณะกรรมการ การจัดการความร่วมมือระหว่างกลุ่มออมทรัพย์คณะกรรมการปฏิบัติหน้าที่ประสานงาน ซึ่งสอดคล้องกับภูษณิศรา สุวงศ์ (2559, หน้า 85) พบว่า ด้านการจัดองค์กร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตชุมชนบ้านโคกเมือง มีการเลือกคณะกรรมการซึ่งการได้มาของคณะกรรมการมาจากการเลือกตั้งของสมาชิกกลุ่ม โดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถและความเหมาะสมเป็นสำคัญ มีการกำหนดโครงสร้างคณะกรรมการอย่างชัดเจน มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบและคำนึงถึงความชำนาญ เฉพาะด้าน อย่างไรก็ตามกลุ่มออมทรัพย์มีการกำหนดกระบวนการดำเนินงานของแต่ละฝ่ายมีความชัดเจนและเข้าใจง่ายในการปฏิบัติงานในหน้าที่ ตลอดจนการสรุป การปฏิบัติงานทุกครั้ง แต่กลุ่มออมทรัพย์มีความจำเป็นต้องปรับปรุงในการสร้างวัฒนธรรมคุณธรรม เพื่อการเชื่อมโยงทุกภาคส่วนทั้งภายในและภายนอกองค์กรให้การดำเนินงานโครงการและกิจกรรมขององค์กรเกิดความร่วมมือที่พึ่งพาซึ่งกันและกัน ทำงานร่วมกันได้อย่างราบรื่น ซึ่งมีผลให้องค์กรได้สร้างวัฒนธรรมคุณธรรมและทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง และมีความยั่งยืนต่อไป

1.3 ด้านการบริหารบุคลากร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเพราะกระบวนการตรวจสอบคุณสมบัติการเข้าเป็นสมาชิก ความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหาร มีการแบ่งงานให้คณะกรรมการแต่ละท่าน การดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกระดับ การสร้างขวัญและกำลังใจในการดำเนินงานให้แก่สมาชิกทุกระดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพินิตธรรม แก้วอ่อน (2561, หน้า 101-104) พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีคัดเลือก เป็นที่ยอมรับของประชาชนในหมู่บ้าน มีความรู้ความสามารถเหมาะสมในการดำเนินงาน กลุ่มออมทรัพย์ที่เข้มแข็งต้องมีบุคลากร ที่มีคุณภาพการพัฒนาโดยการอบรม ปฏิบัติศึกษาดูงาน อย่างสม่ำเสมอ ทำให้เกิดวัฒนธรรมคุณธรรม 5 ประการ ขององค์การและสอดคล้องกับผลงานวิจัยบุษรินทร์ จิรัฐนากุล (2562, หน้า 104) พบว่า ด้านคณะกรรมการบริหารงาน สมาชิกมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบางหักในภาพรวมอยู่ในระดับดีมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้ออยู่ในระดับดีมากที่สุดทั้งหมด ได้แก่ คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์มีความตั้งใจในการทำงานและเสียสละอย่างเต็มที่ มีกิริยา มารยาท และมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และมีการพัฒนาความรู้

ความสามารถอยู่ตลอดเวลา อย่างไรก็ตามกลุ่มออมทรัพย์มีการคัดเลือกสมาชิกได้ตรงตามความสามารถ แต่ละฝ่ายในการปฏิบัติงานและเหมาะสม สมาชิกมีความพึงพอใจด้วยความพึงพอใจ แต่กลุ่มออมทรัพย์มีความจำเป็นต้องปรับปรุงคุณภาพของสมาชิกให้มีคุณธรรม 5 ประการ ตลอดจนสมาชิกที่ขาดความรู้ในการปฏิบัติงานและขาดขวัญ และกำลังใจในการดำเนินงาน จึงต้องมีการพัฒนาสมาชิกให้เป็นคนที่มีคุณภาพปรับตัวเป็นเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม

1.4 ด้านการอำนวยการ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพราะสมาชิกได้รับข่าวสารผลการดำเนินงาน การสนับสนุนและส่งเสริมงานด้านอาชีพ ภาระเบียบ ข้อบังคับ ในการแก้ปัญหา การเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดจากพฤติกรรมปัญหา การชำระหนี้อย่างสม่ำเสมอ การขอรับคำแนะนำและการสนับสนุนด้านต่างๆ การให้ความช่วยเหลือฉุกเฉินแก่สมาชิก การส่งเสริมการติดต่อสื่อสารและประสานงาน ทั้งภายในและภายนอกองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระเหมวรารักษ์ ญาณสีโล (แก้วกำพล) (2562, หน้า 105) พบว่า ด้านการอำนวยการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ของท่านมีการช่วยเหลือในยามฉุกเฉินให้กับสมาชิกในเวลาจำเป็นเร่งด่วน รองลงมาคือกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ของท่านมีการให้โอกาสกับสมาชิกในกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ได้เริ่มต้นใหม่ มีการส่งเสริมอาชีพ ให้ความรู้กับสมาชิกในกลุ่มสัจจะออมทรัพย์อยู่เสมอ อยู่ระดับค่าเฉลี่ยต่ำ อย่างไรก็ตามกลุ่มออมทรัพย์มีความจำเป็นต้องปรับปรุงการรับคำแนะนำและสนับสนุนด้านต่างๆ เช่น งบประมาณ เทคโนโลยี การฝึกอบรม เป็นต้น ประสิทธิภาพการช่วยเหลือฉุกเฉินแก่สมาชิก และการติดต่อสื่อสารทั้งภายในและภายนอกองค์กร ซึ่งจะทำให้องค์กรพัฒนาและมีการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพึ่งพา

1.5 ด้านการควบคุม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพราะคณะกรรมการบริหารมีการรายงานข้อมูลให้องค์กรที่เกี่ยวข้องและสมาชิกกลุ่มทราบ มีการพัฒนาระบบการทำงานของคณะกรรมการจัดระบบการทำงานเป็นระบบ การดำเนินการตามหลักเกณฑ์ในการอนุมัติเงินกู้แก่สมาชิก การดำเนินการตามมาตรการการติดตามหนี้ของสมาชิกที่ค้างชำระ คณะกรรมการฝ่ายตรวจสอบปฏิบัติหน้าที่ตรวจสอบตามระเบียบของกลุ่มออมทรัพย์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภูษณิศ สว่างศ์ (2559, หน้า 71-72) พบว่า ด้านการควบคุม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก กลุ่มมีระบบการควบคุมและตรวจสอบสถานะทางการเงิน และผลประกอบการอย่างสม่ำเสมอมีค่าเฉลี่ยสูงสุด กลุ่มมีกระบวนการควบคุมติดตามประเมินผลการดำเนินงานในด้านต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ สามารถนำผลจากการติดตามประเมินผลไปปรับปรุงและพัฒนางานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของวีระชัย โชคลาภานันต์ (2559, หน้า 218) การติดตามกำกับ พบว่า ระดับการบริหารจัดการของคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ ด้านการติดตามกำกับโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็นอยู่ในระดับมากทุกประเด็น ได้แก่ 1) การกำหนดแผนการติดตาม 2) การตรวจสอบกระบวนการปฏิบัติ 3) การเทียบวัดเป้าหมาย ทั้งนี้กลุ่มออมทรัพย์ได้จัดทำรายงานข้อมูลให้ทุกภาคส่วนทราบทั้งภายในและภายนอกองค์กร ให้มีระบบการติดตามตรวจสอบการ

ดำเนินการ มีความทันสมัย มีประสิทธิภาพ และให้สมาชิกที่ประสบปัญหา ในด้านต่างๆมีความจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขและปรับปรุงการดำเนินการอย่างเร่งด่วนได้อย่างต่อเนื่อง

2. ผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบ้านตะโกจำแนกตามแต่ละหมู่บ้าน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะแต่ละกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีคุณลักษณะประชากรด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาอยู่ในกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ซึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตได้มีภูมิลำนาบริบทเชิงพื้นที่ไม่ได้มีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญพร อิงชาติเจริญ (2565) พบว่า สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาอยู่ในกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านสระยายชี ไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบ้านตะโก จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 12 คน ผู้วิจัยสรุปบทสัมภาษณ์ เป็นแนวทางการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จำแนกตามรายด้านได้ดังนี้ 1) ด้านการวางแผน มีการวางแผนให้สอดคล้องกับความต้องการของสมาชิกเพื่อการลดต้นทุนเพิ่มผลผลิต รวมทั้งมีการจัดทำแผนและวางแผนปฏิบัติ เงินกู้ และเงินทุนสำรอง ให้สมาชิกภายในกลุ่มออมทรัพย์ใช้ตรงตามวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ 2) ด้านการจัดองค์กร มีการระบุหน้าที่และอำนาจในการตัดสินใจของแต่ละตำแหน่งให้ชัดเจนในการคัดเลือกบุคคลเข้าปฏิบัติงาน รวมทั้งการจัดรูปแบบโครงสร้างองค์กรให้มีการเชื่อมโยงคณะกรรมการกับสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ให้ความสะดวก รวดเร็ว มีความเหมาะสม และชัดเจนเป็นการเพิ่มศักยภาพการจัดองค์กรให้สูงขึ้น 3) ด้านการบริหารบุคลากร มีการกระตุ้นให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รวมทั้งมีการพัฒนาเสริมสร้างคุณธรรม 5 ประการ ความสามารถในการปฏิบัติงานตามความสามารถด้วยความพึงพอใจ ให้เป็นลักษณะบุคลากรในกลุ่มออมทรัพย์ 4) ด้านการอำนวยการ มีการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมความร่วมมือ การสื่อสารที่ดีและความรับผิดชอบร่วมกัน รวมทั้งการจัดทำกฎระเบียบ ข้อบังคับในการแก้ปัญหาตรงความต้องการของสมาชิกภายในกลุ่มออมทรัพย์ และ 5) ด้านการควบคุมมีการระบุและประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในการดำเนินงาน รวมทั้งการติดตาม การตรวจสอบ การรายงาน การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ อย่างเคร่งครัดและรวดเร็ว

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจของกลุ่มให้ชัดเจน รวมทั้งตั้งเป้าหมายระยะสั้นและระยะยาวที่สามารถวัดผลได้ เพื่อให้กลุ่มออมทรัพย์มีทิศทางและเป้าหมายที่เป็นรูปธรรม

1.2 ควรจัดทำแผนการฝึกอบรมที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มและทักษะที่ขาดหายไป เพื่อเสริมสร้างความสามารถและความรู้ของสมาชิก

1.3 ควรระบุและประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในการดำเนินงาน พร้อมทั้งวางแผนการจัดการความเสี่ยงเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น

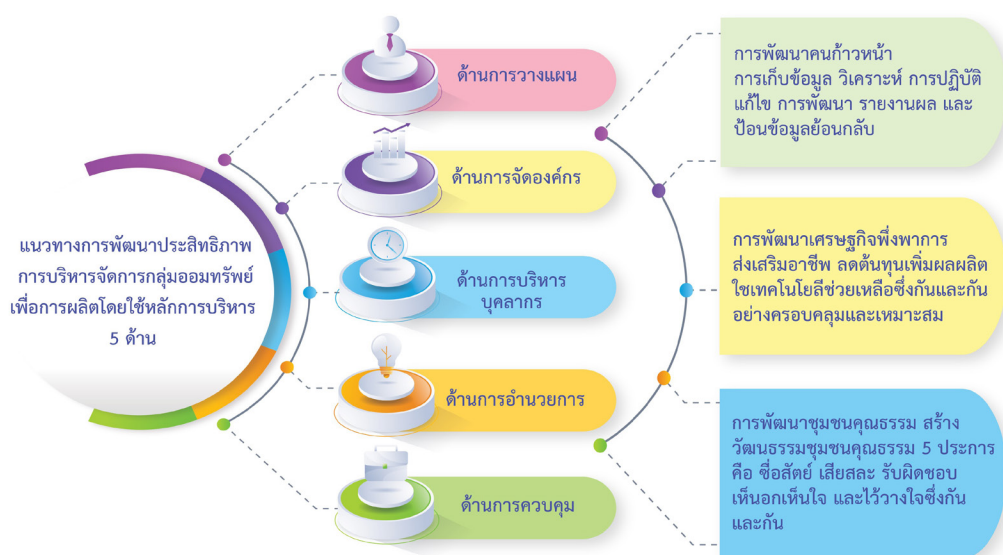
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรขยายการศึกษาผลการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ไปยังพื้นที่อื่นๆ หรือกลุ่มออมทรัพย์ที่มีลักษณะต่างกัน เพื่อเปรียบเทียบและหาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

2.2 ควรวิเคราะห์ผลกระทบที่กลุ่มออมทรัพย์มีต่อสมาชิกและชุมชนในด้านสังคม และเศรษฐกิจ เพื่อเข้าใจผลประโยชน์และข้อจำกัดในการดำเนินงาน

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากการวิจัยสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ ได้ดังนี้ แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยใช้หลักการบริหาร 5 ด้าน ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การบริหารบุคลากร การอำนวยความสะดวก และการควบคุม และกำหนดเป็นแนวทาง 3 แนวทาง ได้แก่ 1) การพัฒนาคนก้าวหน้า เก็บข้อมูล วิเคราะห์ ปฏิบัติ แก้ไข พัฒนา รายงานผล ป้อนข้อมูลย้อนกลับ 2) การพัฒนาเศรษฐกิจพึ่งพา การส่งเสริมอาชีพ ลดต้นทุนเพิ่มผลผลิต ใช้เทคโนโลยีช่วยเหลือซึ่งกันและกันครอบคลุมและเหมาะสม 3) การพัฒนาชุมชนคุณธรรมสร้างวัฒนธรรมชุมชนคุณธรรม 5 ประการ ซื่อสัตย์ เสียสละ รับผิดชอบ เห็นอกเห็นใจ และไว้วางใจซึ่งกันและกัน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2564). ยุทธศาสตร์การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ปี พ.ศ. 2565-2568. กรุงเทพฯ: บริษัท บีทีเอส เพลส จำกัด.
- กรมการพัฒนาชุมชน. (2566). มหกรรมการออม 50 ปี ชุมชนขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก พัฒนาอาชีพ สร้างภูมิคุ้มกัน ขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน. เข้าถึงได้จาก <https://www.cdd.go.th/content/670307-1>
- บุญยพร อิงชาติเจริญ. (2565). ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านสระยายชี ตำบลเนินปอ อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- บุษรินทร์ จิรัฐธนากุล. (2562). ความคิดเห็นของสมาชิกต่อการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ตำบลบางหัก อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระมหาวิเศษ กนตธมโม (มั่งคั่ง). (2564). พุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลเมืองในจังหวัดชลบุรี. (ดุสิตนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระเหมวรารักษ์ ญาณสีโล (แก้ว กำพล). (2562). การบริหารจัดการกลุ่มลัทธิจะออมทรัพย์ตามหลักมรณวาสธรรมในเขตตำบลไผ่ขวาง อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิมพ์รณ แก้วอ่อน. (2561). ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเขต ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). ลำปาง: มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- ภูษณิศ สุธงศ์. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตชุมชนบ้านโคกเมือง ตำบลจระเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- วีระชัย โชคลาภานันต์. (2559). ตัวแบบการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีประสิทธิผล: กรณีศึกษากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจังหวัดอุดรธานี. (ดุสิตนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- สำนักพัฒนาทุนและองค์การการเงินชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน. (2566). คู่มือแนวทางการดำเนินงานศูนย์จัดการกองทุนชุมชน ปีงบประมาณ 2566. กรุงเทพฯ: บริษัท ดีเอสที จำกัด.

- สุรัตดา ตาเสื่อ. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ตำบลหัวปลวก อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดสระบุรี. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- อรุณศรี ติมอนรัมย์. (2566). รายงานการประชุมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ตำบลบ้านตะโก. บุรีรัมย์: กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ตำบลบ้านตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์.